

Stress reactivity in borderline personality disorder

Citation for published version (APA):

Glaser, J-P. (2009). *Stress reactivity in borderline personality disorder*. Datawyse / Universitaire Pers Maastricht.

Document status and date:

Published: 01/01/2009

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

SAMENVATTING

Dit proefschrift *Stress reactivity in borderline personality disorder* onderzoekt de fenomenologie en etiologie van de borderline persoonlijkheidsstoornis door middel van de Experience Sampling Methode, een onderzoeksmethodiek welke bij uitstek geschikt is om psychische fenomenen te bestuderen in de context van het dagelijks leven. Hoewel emotionele en psychotische reactiviteit worden beschouwd als kernsymptomen van de borderline persoonlijkheidsstoornis, is er nog veel onbekend over de precieze aard van deze fenomenen en in het bijzonder van de relatie met stress. In dit proefschrift worden emotionele en psychotische reactiviteit onderzocht in relatie tot alledaagse stress in verschillende patiëntengroepen. Er wordt tevens onderzocht of de voor de borderline persoonlijkheidsstoornis ‘gereputeerde’ risicofactor *trauma in de kindertijd* ook voorspellend is voor emotionele stressreactiviteit - een kernsymptoom van de borderline persoonlijkheidsstoornis - in het lagere gedeelte van het psychopathologiecontinuüm.

Hoofdstuk 1 van dit proefschrift voorziet in algemene achtergrondinformatie over de borderline persoonlijkheidsstoornis. Het beschrijft de definitie van de borderline persoonlijkheidsstoornis en de voor- en nadelen van categoriale en dimensionale representaties van persoonlijkheidspathologie. Onduidelijkheden over de fenomenologie van de borderline persoonlijkheidsstoornis worden geïllustreerd en de evidentie betreffende de criteria *emotionele instabiliteit als gevolg van een duidelijke reactiviteit van de stemming* en *voorbijgaande, aan stress gebonden paranoïde ideeën* wordt gepresenteerd. Het centrale onderzoeksinstrument van dit proefschrift, de Experience Sampling Methode, wordt geïntroduceerd als een methodiek welke bij uitstek geschikt is om de fenomenologie van de borderline persoonlijkheidsstoornis te bestuderen. De relevantie van een continuümmodel van psychose wordt uitgelegd, evenals het belang van non-klinische studies. De impact van trauma in de kindertijd wordt bediscussieerd in relatie tot andere risicofactoren, in het kader van een gen-omgevingsraamwerk voor borderline persoonlijkheidsstoornisontwikkeling. Sensitatie wordt geïntroduceerd als een mogelijk mechanisme, dat de relatie tussen trauma in de kindertijd en emotionele stressreactiviteit verklaart. Het hoofdstuk eindigt met de doelstellingen en uiteenzetting van het proefschrift.

Hoofdstuk 2 van dit proefschrift beschrijft een experience sampling studie welke emotionele reactiviteit met betrekking tot alledaagse stress onderzoekt in een steekproef van personen met een borderline persoonlijkheidsstoornis, personen met een psychotische stoornis en gezonde controlepersonen. De studie laat zien dat personen met een borderline persoonlijkheidsstoornis het meest emotioneel reactief zijn met betrekking tot alledaagse stress, significant meer dan gezonde controlepersonen, maar ook significant meer dan personen met een psychotische stoornis, een groep bekend met een sterke emotionele reactiviteit ten opzichte van alledaagse stress. Er wordt geconcludeerd dat deze studie de eerste is die het DSM-IV criterium ‘affectieve instabiliteit als gevolg van een duidelijke reactiviteit van de stemming’ ecologisch heeft gevalideerd in een steekproef van personen met een klinische borderline persoonlijkheidsstoornis.

Hoofdstuk 3 van dit proefschrift beschrijft een experience sampling studie welke psychotische reactiviteit met betrekking tot alledaagse stress onderzoekt in een steekproef van personen met een borderline persoonlijkheidsstoornis, personen met een cluster C persoonlijkheidsstoornis, personen met een psychotische stoornis en gezonde controlepersonen. De resultaten laten zien dat personen met een borderline persoonlijkheidsstoornis het meest psychotisch reactief zijn ten opzichte van alledaagse stress. Psychotische reactiviteit, was echter niet beperkt tot de expressie van paranoia, maar betrof een bredere range van psychotische ervaringen waaronder hallucinaties. Geconcludeerd wordt dat de resultaten van de studie de eerste zijn die *stressgerelateerde psychose* bij de borderline persoonlijkheidsstoornis ecologisch valideren.

Hoofdstuk 4 beschrijft een experience sampling studie welke in een steekproef van volwassen frequente bezoekers van de huisarts de effecten onderzoekt van trauma in de kindertijd op emotionele reactiviteit ten opzichte van alledaagse stress. De resultaten van de studie laten zien dat frequente bezoekers van de huisarts met een geschiedenis van trauma in de kindertijd een sterkere (negatieve) emotionele reactiviteit ten opzichte van alledaagse stress rapporteerden dan frequente huisartsbezoekers die geen trauma in de kindertijd meemaakten. Dit effect was significant sterker voor personen die trauma hadden meegemaakt vóór de leeftijd van 10 jaar. Er wordt geconcludeerd dat de resultaten van de studie bevestigen dat trauma in de kindertijd langdurige effecten lijkt te hebben op het psychologisch functioneren op volwassen leeftijd, daar personen die getraumatiseerd zijn in de kindertijd continu sterker reageren op de stressoren die optreden in het natuurlijk beloop van het leven van alledag. De bevinding dat emotionele stressreactiviteit het meest uitgesproken is bij personen die trauma meemaakten in de vroege kindertijd, wordt gezien als ondersteuning van eerdere evidentie welke suggereerde dat de effecten van trauma schadelijker zijn naarmate het voorkomt op jongere leeftijd.

In **hoofdstuk 5** worden de resultaten van dit proefschrift bediscussieerd tegen de achtergrond van de voorhanden zijnde evidentie en geplaatst in het perspectief van een dimensie-continuümhypothese van psychopathologie. Sensitatie wordt bediscussieerd als een mogelijk mechanisme dat de relatie tussen trauma in de kindertijd en verhoogde stressreactiviteit bij borderline persoonlijkheidsstoornissen verklaart. De mogelijkheid van *gedeelde kwetsbaarheid* wordt geïntroduceerd op basis van de bevindingen van verhoogde emotionele en psychotische reactiviteit in verschillende patiëntengroepen en bediscussieerd in relatie tot categoriale en dimensionale modellen van psychopathologie. Op basis van de evidentie voor gedeelde symptomatologie, gedeelde kwetsbaarheid en gedeelde risicofactoren (bv. trauma in de kindertijd) wordt een pleidooi geformuleerd voor de diagnostische implementatie van dimensionale modellen van psychopathologie. Tot slot worden de klinische implementaties van de bevindingen van dit proefschrift geformuleerd, alsmede de aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.